

İhlâs, amel ve ilim

Mehmet Bey: “İhlâsı ve uhuvveti sürekli kılmak için neler yapmalıyız? İhlâs ile uhuvvet arasındaki farkı açıklayabilir misiniz?”

İhlâs uhuvveti, uhuvvet de ihlâsı perçinler.
Özdeki samimiyet, uhuvvete yansır.

Müslüman'ın din kardeşine Allah rızası için bağlılığı, sevgisi ve güveni de, ihlâsında îzahını bulur.

Dinde ihlâs, Kur'ân'a dayalı bir mefhumdur. Kur'ân'ın; “Muhakkak Biz sana kitabı hak ile indirdik. Dîni Allah'a tahsis ederek, ihlâs ile sadece Allah'a ibâdet et. Dikkat edin, hâlis dîn Allah'ındır!” 1 veya, “De ki: ‘Dîni yalnız Allah'a tahsis ederek, sadece O'na ihlâsla ibâdet etmekle emr olundum. Ve Müslümanların ilki olmakla emr olundum”2 ya da, “De ki: Dînimin yalnız Allah'a ait olduğunu bilerek, yalnız O'na ihlâsla ibâdet ederim” 3 yahut, “Oysa onlar, doğruya yönelerek, dîni yalnız Allah'a has kılarak, ihlâs içinde yalnız Allah'a ibâdet etmekle, namaz kılmakla ve zekât vermekle emr olundular.” 4 âyet-i kerîmelerinde “ihlâs” çok net biçimde Müslümanlardan istenmektedir.

Peygamber Efendimizin (asm), “Bilenlerin dışında insanlar helâk olur. Bildiklerini yaşayanların dışında bilenler helâk olur. Bildiklerini ihlâsla yaşayanların dışında, amel sahipleri helâk olur. İhlâslı olanlar da büyük bir tehlike üzerindedirler” 5 hadis-i şerîfi, dem ve damarlarımıza işlemekte, kulaklarımızı çınlatmakta, kalbimizi titretmektedir.

Görülüyor ki, yüce dinimiz “ihlâsı” bütün amellerimizin ve davranışlarımızın zirvesine yerleştirmektedir.

Bu durumda, hadisteki kurtuluş sırasına göre, zirveden aşağıya doğru amellerimizi bir sıraya koymak istersek; karşımızda bir zorunlu gereklilik olarak: Önce ihlâsı, sonra ameli, sonra da bilgiyi görürüz.

Bu sıralama, hiç şüphesiz bilgiye ve amele reddiye değil; “ihlâsa” verilen önem ve önceliktir.

İhlâsı içtenlik, samimiyet ve özgünlük kavramlarıyla eşleştirdiğimizde, vahiy dininin ihlâsı neden ön plâna aldığı daha iyi anlaşılabilir olacaktır.

İhlâs ve içtenlikten sonra “amel”in gelişiminin mânâsı şudur: Amel hatâ kaldırır; ama içtenlik ve ihlâs aslâ!

Yani ameldeki hatâlar—bilhassa kişinin bilgisi dışında olursa—muafiyete tâbidir.

Burada dinin “kolaylık, rahmet ve mağfiret” yönü hemen devreye girer ve kulu kucaklar.

Ancak içtenlik ve özde hatâ vâki olursa, yani ihlâsta zaafiyet bulunursa, yani amelin “niçininde” biraz riyâ, gösteriş ve Allah’tan başkasına da temâyül söz konusu olursa,—maazallah—amelin “hepsini” iptale götürecektir bir fesâdın da kapısı aralanmış olur.

O halde, temel programımız:

- 1- Önce sırf Allah’ın rızasını tahsil etme “kast ve niyetini” taşımak.
- 2- Sonra “gücün yettiği kadar” amel yapmak.
- 3- Sonra bilmediklerini “öğrenmek” olmalıdır.

Bu sıralamayı uhuvvet için de düşünmek mümkündür. Mü’minleri “kardeş” ilan eden⁶ Kur’ân’ın, kardeşler arası hak ve hukûka ne derece ehemmiyet verdiği açıktır.

Kur’ân’a göre, kardeşler arası ilişkilerin başına yine, sırf Allah’ın rızâsını tahsil gayreti, niyeti ve kastı yerleştirilmelidir.

Allah için sevmek ve Allah için buğz etmek, ihlâsın uhuvvete yansımış hâlinden başka bir şey değildir.

Kezâ Kur’ân, takvâyı beşerî ilişkilere dayalı olarak da îzah eder.

Yani mü’min kardeşinin olumsuz davranışlarına karşı öfkeyi yutmak ve kusurlarını affetmek Kur’ân nazarında “takvâ”dan ibârettir.⁷

İhlâs ve uhuvvetin din için, dünya için, âhiret için ve hizmet için vazgeçilmez önemine binâen; Üstad Bedüzzaman Hazretleri her iki mefhuma da ayrı ayrı risâleler tahsis etmiş ve her iki konuyu önemle işlemiştir.⁸

İhlâs ve uhuvvete tam muvaffak olmak için birbirimize duâ etmekten başka çâremiz var mı?

Dipnotlar:

- 1- Zümer Sûresi, 39/2,3.
- 2- Zümer Sûresi, 39/11,12.

- 3- Zümer Sûresi, 39/14.
- 4- Beyyine Sûresi, 98/5.
- 5- Keşfü'1-Hafâ, 2/312.
- 6- Hucurât Sûresi, 49/10.
- 7- Âl-i İmrân Sûresi, 3/133, 134.
- 8- Lem'alar, s. 152-172; Mektûbât, s. 253-261.